

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

AVIZ

**privind proiectul de lege pentru modificarea Constituției prin
referendum**

(aderarea la Uniunea Europeană)

(sesizarea nr. 84c/2024)

CHIȘINĂU
16 aprilie 2024

AVIZ PRIVIND PROIECTUL DE LEGE PENTRU MODIFICAREA CONSTITUȚIEI

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 9 aprilie 2024,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Emite următorul aviz:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională, la 9 aprilie 2024, de domnii și doamnele Igor Grosu, Veronica Roșca, Vasile Grădinaru, Lilian Carp, Alina Dandara, Mihail Druță, Eugeniu Sinchevici, Maria Pancu, Efimia Bandalac, Ana Oglinda, Marian Radu, Igor Chiriac, Iulia Dascălu, Angela Munteanu-Pojoga, Marina Morozova, Artemie Cătănoi, Viorel Barda, Valentina Manic, Adrian Belfi, Roman Roșca, Natalia Davidovici, Veronica Briceag, Gheorghe Cojoc, Victor Spînu, Vitalie Jacot, Oazu Nantoi, Vitali Gavrouc, Ion Spac, Eugenia Cojocari, Mariana Lucrețeanu, Sergiu Lazarencu, Liliana Nicolaescu-Onofrei, Liliana Grosu, Larisa Voloh, Dorian Istratii, Boris Popa, Ion Poia, Alexandr Trubca, Doina Gherman, Ersilia Qatrawi, Ion Babici, Vasile Porțevschi, Mariana Cușnir, Boris Marcoci, Ion Groza și Andrian Cheptonar, deputați din Parlamentul Republicii Moldova, pe baza prevederilor articolelor 135 alin. (1) lit. c) și 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, prin care se solicită avizarea proiectului de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova prin referendum constituțional.

AVIZ PRIVIND PROIECTUL DE LEGE PENTRU MODIFICAREA CONSTITUȚIEI

2. Cei 46 de deputați au supus controlului Curții un proiect de hotărâre a Parlamentului privind desfășurarea referendumului republican constituțional, bazat pe proiectul de lege pentru modificarea Constituției. Proiectul de hotărâre stabilește, în principal, întrebarea care ar urma adresată participanților la referendum: „Sunteți pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”. Totuși, la această etapă, Curtea poate aviza doar inițiativa revizuirii Constituției, nu și întrebarea care se dorește a fi adresată la referendum. Nici prevederile constituționale ale articolelor 135 alin. (1) literele a) și c) și 141 alin. (2), nici articolul 187 alin. (2) din Codul electoral nu stabilesc posibilitatea avizării unor asemenea proiecte de hotărâri ale Parlamentului de către Curtea Constituțională. Ele ar trebui adoptate doar după pronunțarea de către Curte a unui aviz pozitiv privind proiectul de lege pentru modificarea Constituției. În consecință, Curtea va verifica și aviza numai proiectul de lege pentru modificarea Constituției prin referendum.

3. Proiectul de lege pentru modificarea Constituției are următoarea redactare:

„Noi, poporul Republicii Moldova, exercitându-ne în mod direct suveranitatea națională și dreptul de a participa la administrarea treburilor publice, în temeiul art. 2, 39 și 75 din Constituția Republicii Moldova,

Adoptăm prezenta lege constituțională.

Art. I. – Constituția Republicii Moldova (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 78, art. 140), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Preambulul se completează cu două alineate noi cu următorul cuprins:

„RECONFIRMÂND identitatea europeană a poporului Republicii Moldova și ireversibilitatea parcursului european al Republicii Moldova,

DECLARÂND integrarea în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova,”.

Constituția se completează cu Titlul V¹ cu următorul cuprins:

„Titlul V¹

INTEGRAREA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Articolul 140¹

Aderarea la tratatele constitutive și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene

(1) Aderarea Republicii Moldova la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, se stabilește de Parlament prin lege organică.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte acte juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.”

Art. II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărârii Curții Constituționale privind confirmarea rezultatelor referendumului republican.”

AVIZ PRIVIND PROIECTUL DE LEGE PENTRU MODIFICAREA CONSTITUȚIEI

4. La pronunțarea dispozitivului Avizului au fost prezenți reprezentantul autorilor sesizării, dna Veronica Roșca, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, și reprezentantul Parlamentului, dl Valeriu Kuciuk.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

5. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține popoului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.
[...].”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.
(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.”

Articolul 39 Dreptul la administrare

„(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.
[...].”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

[...]
b) declară referendumuri;
[...].”

Articolul 72 Categoriile de legi

„[...]
(3) Prin lege organică se reglementează:
[...].”

b) organizarea și desfășurarea referendumului;
[...]"

Articolul 75 Referendumul

„(1) Cele mai importante probleme ale societății și ale statului sînt supuse referendumului.

(2) Hotărîrile adoptate potrivit rezultatelor referendumului republican au putere juridică supremă.”

Articolul 135 Atribuțiile [Curții Constituționale]

„(1) Curtea Constituțională:

[...]

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

[...].”

Articolul 141 Inițiativa revizuirii

„(1) Revizuirea Constituției poate fi inițiată de:

[...]

b) un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament;

[...]

(2) Proiectele de legi constituționale vor fi prezentate Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale, adoptat cu votul a cel puțin 4 judecători.”

Articolul 142 Limitele revizuirii

„(1) Dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului, pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscriși în listele electorale.

(2) Nici o revizuire nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(3) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de urgență, de asediu și de război.”

Articolul 143 Legea privind modificarea Constituției

„(1) Parlamentul este în drept să adopte o lege cu privire la modificarea Constituției după cel puțin 6 luni de la data prezentării inițiativei corespunzătoare. Legea se adoptă cu votul a două treimi din deputați.

(2) Dacă, de la prezentarea inițiativei cu privire la modificarea Constituției, Parlamentul nu a adoptat timp de un an legea constituțională corespunzătoare, propunerea se consideră nulă.”

ÎN DREPT

Aprecierea Curții

A) Referitor la inițiativa de modificare a Constituției prin referendum

6. Prin proiectul de lege constituțională înaintat de deputați în data de 9 aprilie 2024 se propune includerea în Preambulul Constituției a unor prevederi referitoare la direcția politică a statului Republica Moldova și completarea Constituției cu un nou titlu „Integrarea în Uniunea Europeană” cu un articol referitor la procedura aderării Republicii Moldova la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și la actele de revizuire a acestor tratate. De asemenea, articolul urmărește stabilirea priorității normelor juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene față de dispozițiile contrare din legile interne.

7. Conform notei de argumentare a proiectului de lege constituțională, se urmărește reconfirmarea identității europene a poporului Republicii Moldova și declararea integrării în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova. Aspirațiile Republicii Moldova de a stabili relații politice, economice, culturale și în alte domenii cu țările europene au fost consolidate în Declarația de Independență. Relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană au fost stabilite, inițial, printr-un Acord de parteneriat și cooperare semnat în 28 noiembrie 1994. Apoi, la 24 martie 2005, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Declarația cu privire la parteneriatul politic pentru realizarea obiectivelor de integrare europeană a țării. În iunie 2014, Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora. În martie 2022, Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului și Prim-ministrul au semnat cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, care s-a soldat cu acordarea de către Consiliul European, în 23 iunie 2022, a statutului de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană. Constituționalizarea procesului integrării europene reprezintă un demers politico-juridic fundamentat inclusiv pe Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 9 octombrie 2014.

8. Semnatarii inițiativei de modificare a Constituției propun aprobarea textului de lege prin referendum. Curtea reține că procedura de revizuire a Legii Supreme este reglementată în Titlul VI (articolele 141-143) din Constituție.

9. Curtea menționează că până în anul 2010, a examinat doar problema modificării Constituției de către Parlament, considerând că o altă procedură decât votarea prin Parlament nu este prevăzută de către Legea Supremă (a se vedea HCC nr. 57 din 3 noiembrie 1999). Ulterior însă, în rezultatul interpretării coroborate a articolelor 2 și 75 din Constituție, Curtea la adoptarea Avizului nr. 3 din 6 iulie 2010 asupra inițiativei de revizuire a articolului 78 din Constituția Republicii Moldova prin referendum constituțional și a Avizului nr. 1 din 22 septembrie 2014 asupra inițiativei de revizuire a articolelor 78, 85, 89, 91 și 135 din Constituția Republicii Moldova prin referendum republican (a se vedea §§

27-28) a considerat posibilă revizuirea Constituției și pe calea referendumului. Curtea a avut aceeași abordare în Avizul nr. 2 din 10 noiembrie 2015 (a se vedea §§ 16-17). Astfel, posibilitatea revizuirii Constituției pe calea referendumului și-a găsit consacarea constituțională prin interpretarea coroborată a articolelor 2 și 75 din Constituție. Curtea reiterează că hotărârile interpretative ale Curții Constituționale sunt texte cu valoare constituțională și parte integrantă a Constituției. Ele fac corp comun cu dispozițiile pe care le interpretează (a se vedea HCC nr. 8 din 11 martie 2024, § 24).

10. Așadar, pe baza articolelor 2 și 75 din Constituție, în lumina jurisprudenței menționate, Curtea subliniază că în cadrul referendumului republican constituțional poporul are prerogativa de a-și exercita direct suveranitatea națională, exprimându-și voința cu privire la cele mai importante probleme ale societății și ale statului, iar hotărârile adoptate pe baza rezultatelor referendumului republican constituțional au putere juridică supremă fără o eventuală confirmare a Parlamentului.

B) Respectarea procedurii de inițiere a revizuirii Constituției prin referendum

11. Curtea reține că, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. c) din Constituție, ea este competentă să se pronunțe cu privire la inițiativele de revizuire a Constituției. Prin urmare, soluționarea acestei sesizări ține de competența sa *ratione materiae*.

12. De asemenea, conform articolului 141 alin. (1) din Constituție, revizuirea Constituției poate fi inițiată: a) de un număr de cel puțin 200000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot [...]; b) de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament sau c) de Guvern.

13. În această cauză, inițiativa legislativă de revizuire a Constituției a fost înaintată spre avizare Curții Constituționale de 46 de deputați, adică de mai mult de o treime din numărul deputaților din Parlament. Prin urmare, este respectată condiția articolului 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

14. Referitor la limitele revizuirii Constituției, Curtea a observat că articolele 63 alin. (3) și 142 din Constituție stabilesc condiții temporale și materiale de revizuire a Constituției.

C) Respectarea condițiilor temporale ale revizuirii Constituției (constituționalitatea extrinsecă)

15. Condițiile temporale presupun imposibilitatea revizuirii Constituției în perioada prelungirii mandatului Parlamentului, până la întrunirea legală a noii componente [articolul 63 alin. (3) din Constituție] și pe durata stării de urgență, de asediu și de război [articolul 142 alin. (3) din Constituție].

16. Curtea reține că revizuirea Constituției inițiată de deputați nu se încadrează, la această etapă, în vreuna dintre interdicțiile temporale

prevăzute de Constituție. Prin urmare, condițiile prevăzute de articolele 63 alin. (3) și 142 alin. (3) din Constituție sunt îndeplinite.

D) Respectarea condițiilor materiale ale revizuirii Constituției (constituționalitatea intrinsecă)

17. Condițiile materiale presupun că dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscrși în listele electorale [articolul 142 alin. (1) din Constituție]. De asemenea, este interzisă suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora prin modificările propuse [articolul 142 alin. (2) din Constituție].

18. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că analiza respectării condițiilor materiale impune o verificare a modificărilor propuse prin raportare la dispozițiile articolului 142 alineatele (1) și (2) din Constituție, pentru a stabili dacă obiectul revizuirii îl constituie caracterul suveran, independent și unitar al statului, neutralitatea permanentă a statului, precum și dacă modificările propuse nu au ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora (a se vedea ACC nr. 1 din 15 martie 2022, § 18).

(i) Cu privire la caracterul suveran, independent, unitar și neutralitatea permanentă a statului (articolul 142 alin. (1) din Constituție)

19. Curtea reține că inițiativa de revizuire a Constituției, așa cum este formulată în proiectul înaintat spre avizare, se referă la: (i) identitatea europeană a poporului; (ii) integrarea în Uniunea Europeană ca obiectiv strategic al statului; (iii) modalitatea de aderare la tratatele constitutive ale Uniunii Europene și la actele de revizuire a acestora; (iv) prioritatea acestor tratate, precum și a normelor juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene față de dispozițiile contrare din legile interne.

20. Curtea observă că propunerea legislativă aduce la împlinire un efort de durată al statului Republica Moldova și al autorităților ei publice de apropiere de Uniunea Europeană. În perioada de timp care s-a scurs de la adoptarea Declarației de independență, autoritățile constituționale (legislative și executive), în limita competențelor deținute, au încheiat/ratificat multiple acorduri internaționale cu Uniunea Europeană și au adoptat multe acte normative interne care au avut ca scop alinierea la standardele existente în Uniunea Europeană și armonizarea legislației naționale la legislația ei. Printre cele mai importante acorduri prin care Republica Moldova s-a angajat să armonizeze legislația națională cu cea a Uniunii Europene pot fi menționate: Acordul de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, din 28 noiembrie 1994, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.627 din 3 noiembrie 1995; Planul de acțiuni

Uniunea Europeană - Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 356 din 22 aprilie 2005; Acordul de asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles, la 27 iunie 2014 și ratificat prin Legea nr.112 din 2 iulie 2014.

21. În Hotărârea nr. 24 din 9 octombrie 2014 privind controlul constituționalității Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, Curtea a reținut, la § 164, că prin ratificarea și implementarea Acordului de Asociere, Republica Moldova și statele membre ale Uniunii Europene vor împărtăși în mod special valorile și principiile comune, ca democrația și statul de drept, respectarea drepturilor omului, buna guvernare, economia de piață și dezvoltarea durabilă.

22. În mai multe hotărâri și decizii ale sale, Curtea a făcut trimitere la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene ca la o sursă de autoritate pentru problemele juridice pe care le-a judecat (a se vedea HCC nr. 17 din 10 mai 2017, §§ 120, 128 și 129; HCC nr. 38 din 14 decembrie 2017, § 108; HCC nr. 4 din 20 februarie 2018, § 60; HCC nr. 8 din 26 aprilie 2018, § 31; DCC nr. 89 din 24 iulie 2018, §§ 17, 18 și 22; DCC nr. 139 din 14 decembrie 2018, § 27; HCC nr. 3 din 4 februarie 2020, § 61, ș.a.).

23. De asemenea, Curtea Constituțională a invocat Acordul de Asociere în mai multe hotărâri și decizii, afirmând necesitatea respectării acestuia și a armonizării cadrului normativ național cu dreptul Uniunii Europene (a se vedea HCC nr. 11 din 11 mai 2016, § 49; HCC nr. 17 din 10 mai 2017, § 116; HCC nr. 29 din 6 noiembrie 2017, § 49; DCC nr. 57 din 11 iunie 2018, §§ 19 și 20; DCC nr. 149 din 29 noiembrie 2018, §§ 18 și 19; DCC nr. 125 din 25 noiembrie 2019, § 27; DCC nr. 103 din 24 septembrie 2020, § 29, ș.a.).

24. Curtea Constituțională a făcut trimitere și la Directivele Uniunii Europene, bazându-și analizele juridice pe considerente ale acestora (a se vedea HCC nr. 30 din 23 decembrie 2010, § 4; HCC nr. 13 din 22 mai 2014, §§ 57, 58 și 78; HCC nr. 14 din 16 mai 2016, § 91; HCC nr. 17 din 10 mai 2017, § 84; HCC nr. 29 din 6 noiembrie 2017, § 65; HCC nr. 40 din 21 decembrie 2017, §§ 62-64; HCC nr. 27 din 30 octombrie 2018, § 79; HCC nr. 20 din 26 septembrie 2019, § 43; DCC nr. 73 din 9 iulie 2018, § 14; DCC nr. 3 din 14 ianuarie 2019, §§ 20, 22 și 27-29; DCC nr. 14 din 29 ianuarie 2019, § 21, ș.a.).

25. Curtea subliniază, în aceste circumstanțe, că o eventuală accedere a Republicii Moldova la Uniunea Europeană nu va submina supremația Constituției în sistemul de drept național, din perspectiva suveranității naționale. Normele constituționale nu-și vor pierde forța obligatorie sau nu-și vor modifica esența, tocmai datorită existenței articolului 8 din Constituție, care instituie principiul respectării cu bună-credință de către autoritățile naționale a obligațiilor internaționale pe care le are Republica Moldova. Tratatul constitutiv ale Uniunii Europene, precum și celelalte

acte juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene se vor încadra în categoria tratatelor internaționale pentru Republica Moldova, odată ce vor fi respectate exigențele constituționale ale semnării și ratificării lor. Republica Moldova va rămâne o entitate suverană, menținându-și dreptul de a denunța tratatele internaționale al căror membru nu mai dorește să fie, potrivit condițiilor stabilite de Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor din 1969.

26. Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea a notat că competența statului de a-și asuma angajamente internaționale este un element al suveranității statului. Delegarea anumitor competențe ale statului către instituțiile internaționale prin încheierea unor tratate nu antrenează renunțarea la suveranitate. Aceste tratate reprezintă convenții, prin care deținătorul de suveranitate delegă anumite competențe spre o altă autoritate. În relațiile internaționale ale statelor și ale organizațiilor internaționale, acestea din urmă sunt instituțiile în cadrul cărora statele își unesc suveranitățile și resursele pentru a soluționa probleme comune și pentru a găsi soluții comune reciproc acceptabile, acționând astfel în favoarea intereselor lor naționale. Astfel, statele Uniunii Europene au hotărât că unele atribute pot fi realizate mai bine prin efortul comun, realizat sub tutela instituțiilor europene. Pe această cale statele și-au consolidat suveranitatea, împărțind atât costurile, cât și beneficiile unei asemenea colaborări (HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, §§ 94-97).

27. Curtea notează că, în prezent, Preambulul Constituției reafirmă devotamentul statului Republica Moldova față de valorile general-umane și dorința de a trăi în pace și bună înțelegere cu toate popoarele lumii, conform principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional. Scopul declarat al proiectului de lege constituțională este integrarea în Uniunea Europeană, iar acest scop este compatibil cu teza Preambulului, *i.e.* cu unul dintre scopurile Constituției, având în vedere că modelul dreptului Uniunii Europene presupune coexistența ordinilor juridice ale statelor membre și operativitatea lor simultană, în vederea protejării valorilor universale ale drepturilor inviolabile și inalienabile ale persoanei, precum și libertății, democrației, egalității și statului de drept (a se vedea Preambulul Tratatului privind Uniunea Europeană).

(ii) Cu privire la îndeplinirea condiției de nesuprimare a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora (articolul 142 alin. (2) din Constituție)

28. Curtea reiterează că obiectivul strategic al Republicii Moldova de integrare în Uniunea Europeană presupune și alinierea la standardele și principiile pe care aceasta este fondată, inclusiv pe principiile libertății, democrației, respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și al statului de drept, principii care sunt comune statelor membre (a se vedea HCC nr.24 din 9 octombrie 2014, § 118).

29. Mai mult, Republica Moldova și Uniunea Europeană s-au obligat să respecte toate principiile și prevederile Cartei ONU, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), [...] ale Cartei de la Paris

AVIZ PRIVIND PROIECTUL DE LEGE PENTRU MODIFICAREA CONSTITUȚIEI

pentru o nouă Europă din 1990, precum și ale Declarației Universale a Națiunilor Unite cu privire la drepturile omului din 1948 și Convenției Europene pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 1950 (a se vedea HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, § 124), iar proiectul de modificare a Constituției nu presupune o renunțare de la îndeplinirea acestor obligații.

30. Având în vedere aceste considerente, Curtea constată că inițiativa de revizuire a Constituției nu afectează caracterul suveran, independent și unitar al statului Republica Moldova, impus de articolul 1 alin. (1) din Constituție, nici statutul de neutralitate permanentă, prevăzut de articolul 11 din Constituție. De asemenea, conținutul inițiativei de revizuire a Constituției nu presupune suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora. Așadar, Curtea constată că inițiativa de revizuire a Constituției prin referendum respectă condițiile impuse de articolul 142 alineatele (1) și (2) din Constituție.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. c), 140 alin. (2), 141 și 142 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 63 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională adoptă următorul

AVIZ:

1. Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum, semnată de 46 de deputați din Parlament, este prezentată de subiectul autorizat și, în acest sens, este conformă cu prevederile articolului 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

2. Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum corespunde limitelor temporale de revizuire stabilite de articolele 63 alin. (3) și 142 alin. (3) din Constituție.

3. Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum nu depășește limitele materiale de revizuire a Constituției stabilite de articolul 142 alineatele (1) și (2) din Constituție și poate fi prezentată Parlamentului spre examinare.

4. Acest Aviz este definitiv, nu poate fi supus niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Chișinău, 16 aprilie 2024
ACC nr. 1
Dosarul nr. 84c/2024

Domnica MANOLE